

Výpočet:

- délka pásma **B** je **17,1 km**, vojska jsou rozmístěna ve vzdálenosti přibližně **14 km**, **stopa** oblaku se zde vytvoří asi **za 2 hodiny**, doba **ozařování vojsk** bude tedy **12 hodin**,
- z tabulky 4 pro pásmo **B** a pobyt 12 hodin odečtu hodnotu **$D_i = 18,2 \text{ cGy}$** ,
- **koeficient oslabení** pro otevřené zákopy a okopy je **3**, **$K_{hr} = 1$** , potom dávka:

$$D_p = \frac{D_i}{K_{osl}} = \frac{18,2}{3} = 6 \text{ cGy.}$$

□

Domnívám se, že nová metodika zjišťování a vyhodnocování radiační situace po haváriích jaderných elektráren umožňuje provádět větší rozsah výpočtů na základě předpovědi i skutečné radiační situace než metodika dosud používaná. K pochopení jejího smyslu a obsahu má přispět i tento článek.

□ ■ □

Major Ing. Pavol Nemeč kay

ŽENIJNÉ TECHNICKÉ ZABEZPEČENIE OBRANNEJ OPERÁCIE ARMÁDY

Bojová pohotovosť vojsk a úspech bojovej činnosti v súčasných operáciách stále viac závisia od včasného a úplného technického zabezpečenia.

Ženíjné technické zabezpečenie (ŽTZ) je druhom technického zabezpečenia. Jeho cieľom je zabezpečenie vojsk ženijnými prostriedkami (muníciou, technikou, materiálom), ich udržiavanie v prevádzkyschopnom stave a trvalej pripravenosti na bojové použitie, zabezpečenie prevádzky a rýchlej opravy pri ich poškodení.

Dosahuje sa včasným a kvalitným riešením:

- doplnenia vojsk ŽP a ich zvládnutie obsluhami,
- ich udržiavania v prevádzkyschopnom stave a trvalej bojovej pohotovosti, vrátane organizácie prevádzky, ošetrovania a opráv,
- organizácie a použitia síl a prostriedkov ŽTZ.

Toto zabezpečenie by malo byť organizované za všetkých okolností, nepretržite, a to nielen u vojsk, ktoré vedú bojovú činnosť, ale aj v druhých sledoch, v hĺbke a na teritóriu.

Osobitnú pozornosť treba venovať trvalému dopĺňovaniu zásob ženijnej munície vojskám, včasnému prísunu maskovacích prostriedkov na smery a miesta, kde vzhľadom na situáciu vzniká ich potreba, ako i organizácii opráv najdôležitejších typov ženijnej techniky.

Zabezpečenie organizuje náčelník ženijného vojska (NŽV) v úzkej súčinnosti so službami podriadenými ZVV a NT.

Úlohy ŽTZ plnia útvary a jednotky ženijného technického zabezpečenia.

Rota opráv ženijnej techniky (rožt) je predurčená na vykonávanie komplexných bežných, stredných a špecializovaných opráv a bežných opráv skupín ženijnej techniky v rámci AOZ. Plní tiež úlohy odsunu poškodenej ŽT vo svoj prospech v priestore rozmiestnenia AOZ. Opravy vykonáva vo zhromaždištiach, hniezdach poškodenej ženijnej techniky, výnimočne na miestach poškodenia.

Pri vedení obranného boja sa rota používa predvážne centralizovane. Na základe rozhodnutia ZVV armády (náčelníka AOZ) môžu sa na komplexné opravy techniky vytvárať skupiny zložené z dielenských prostriedkov niekoľkých druhov vojsk a služieb. Pri operatívnom odstraňovaní porúch a poškodení môžu byť z ich zostavy vysielané špecializované skupiny do priestorov poškodenia. Jednotky rožt sa rozvíňujú vo vzdialenosti 60–100 km od predného okraja na ploche 4 km² (1,5 × 2,5 km). Potrebný čas na rozvinutie roty v priestore je 1,5–2 hodiny. Optimálna doba pôsobenia v jednom priestore je 1–3 dni.

Svojím organickým zložením, technickým a materiálnym vybavením je rota schopná opraviť ženijnú techniku v celkovom rozsahu 990 hodín za deň; svojou kapacitou 24 pojazdných dielní, 77 súpravami náhradných dielov uskutoční 10 BO a 10 SO.

Za 10–12 hodín vykoná: 3–4 ks BO elektrocentrál s pracnosťou do 20 hodín, 2–3 ks BO elektrocentrál do 50 hodín, 7–8 ks BO skupín ženijnej techniky do 20 hodín alebo: 6–7 ks SO ženijnej techniky (100 hodín), 2–3 ks BO elektrocentrál (50 hodín) a 7–8 ks BO skupín ženijnej techniky s pracnosťou 20 hodín.

Ženijný sklad armádnej brigády materiálneho zabezpečenia (ŽS abmz) je predurčený pre zabezpečenie vojsk na danom smere (príjem, skladovanie, kompletáciu a udržiavanie stanovených zásob ženijných prostriedkov a pre zabezpečenie ich včasného prísunu práporom materiálneho zabezpečenia – prmz).

Štruktúrne je zložený zo správy, skupiny účtovej a poukazovacej, preberania a kompletácie, troch skladištných oddelení (ženijnej munície, materiálu a oddelenia náhradných dielov vrátane spotrebného materiálu), pohyblivého skladištného oddelenia pre samostatné útvary a zväzky armády, oddelenia dopravy a mechanizace a hospodárskeho družstva. Má približne 61 osôb.

Manipulačná kapacita ženijného skladu predstavuje asi 480 ton denne a je zabezpečená 2 ks vysokozdvihových terénnych vozíkov, 1 ks zadného zdvíhacieho čela a 2 ks automobilových žeriavov.

Norma zásob 740 ton ženijných prostriedkov predstavuje u: ženijnej munície 350 ton, techniky 150 ton, náhradných dielov a spotrebného materiálu 110 ton, chemikálií 130 ton a zabezpečuje potreby armády na dva dni bojovej činnosti. Vývoz materiálu je plánovaný dopravnými prostriedkami.

Cieľom ŽTZ v obrane je udržiavať vysoký stupeň bojaschopnosti vojsk a ich schopnosť viesť dlhodobú a efektívnu bojovú činnosť.

V počiatočnom období vojny a pri včasnom zaujatí obrany armádou možno s predstihom plánovať a splniť všetky základné opatrenia ŽTZ. Bude možné vykonať v plnom rozsahu práce pre zabezpečenie bezporuchovej prevádzky ženijnej techniky, vytvoriť potrebné zásoby ženijnej munície a požadované uskupenie opravárskych jednotiek, ženijne vybudovať priestory pre ich rozvinutie vrátane os odsunu.

Pri zaujatí obrany armádou v podmienkach nedokončeného mobilizačného rozvinutia jednotiek ŽTZ, bude treba realizovať základné opatrenia ŽTZ s obmedzeným počtom síl a prostriedkov, čo sa môže odraziť v úplnosti a kvalite splnenia stanovených úloh.

Pri vedení **prvej obrannej operácie** je možné predpokladať využitie civilných opravárskych zariadení a zariadení v stálych posádkach.

Všetky opatrenia bude vhodné uskutočniť v krátkom čase a pri rýchlo sa meniacej

operačnej situácii. Nemožno vylúčiť ani veľké straty priamo v jednotkách ŽTZ, vznik veľkého množstva poškodenej ženijnej techniky, straty na ženijnej munícii a materiáli. Môžu byť obmedzené prísunové a odsunové cesty, jednotky ŽTZ budú v zamorených priestoroch, súčasne dôjde k narušeniu riadenia ŽTZ. V týchto prípadoch vojská plnia bojové úlohy pri nízkom doplnení tak osobami, ako i ženijnými prostriedkami. Preto treba rýchlo organizovať dokončenie opráv ženijnej techniky, doplnenie munície a materiálu všetkým stupňom, preskúpiť opravárske jednotky.

Úlohy pre zabezpečenie maximálnej prevádzkyschopnosti ženijnej techniky je nevyhnutné dôsledne organizovať a vykonávať až v mierovej činnosti vojsk. Domnievam sa, že v akom stave bude ženijná technika v období prípravy obrannej operácie v počiatočnom období vojny, tak budú plnené úlohy ženijného zabezpečenia tohto obdobia.

Prevádzkyschopnú treba udržiavať všetku ženijnú techniku, predovšetkým však zemné stroje a prostriedky pre zamínovanie, ktoré by boli v počiatočnom období vojny najviac používané. Dôležité je však aj to, aby u tejto techniky bola trvale udržiavaná základná zásoba km a motohodín, potrebná na plnenie úloh ženijného budovania obrany. Myslím, že pokiaľ berieme východiskový podklad priemerné denné straty ženijnej techniky 10–12 %, tak prakticky za 9–10 dní všetka technika prejde niektorým druhom opravy. Uskutočňovaním opráv a ošetrovaním sa prakticky obnovuje, alebo prinajmenšom zvyšuje zásoba km a Mh. Ak vychádzam z tejto úvahy, možno povedať, že minimálna zásoba km a Mh udržiavaná u ženijnej techniky v mieri by mala umožňovať aspoň 10–12 dennú bojovú činnosť.

Ďalším prvkom zvyšujúcim prevádzkyschopnosť ŽT je vytvorenie podmienok pre odstraňovanie drobných porúch a poškodení vznikajúcich prevádzkou strojníkom (obsluhou) priamo na mieste. Tiež pre túto činnosť treba vytvoriť predpoklady už v mieri. Ide hlavne o to, vybaviť každú ženijnú techniku na základe štatistického vyhodnotenia množstva porúch a poškodení pri jej prevádzke takými záložnými (náhradnými) dielmi, ktorými môže strojník (obsluha) vo veľmi krátkom čase s využitím základného náradia nahradiť opotrebované (poškodené) diely, a tak zabezpečiť prevádzkyschopnosť techniky bezprostredne v mieste zasadenia bez potreby špeciálnej pomoci dielenských prostriedkov. Pri konkrétnom zasadení ženijnej techniky na plnenie úloh ženijného zabezpečenia prípravy obrannej operácie v počiatočnom období vojny treba potom organizovať v prestávkach nevyhnutné ošetrovacie úkony pre zabezpečenie prevádzkyschopnosti ženijnej techniky. K tomu treba v maximálnej miere organizovať technickú pomoc dielenskými špecialistami a prostriedkami, a to najlepšie priamo v priestoroch väčšieho nasadenia ŽT.

Ženijné zabezpečenie vojsk armády ženijnou muníciou (ŽM) v obrannej operácii závisí od použitia prostriedkov ničenia, zloženia a miesta armády v operačnej zostave frontu, času trvania operácie a ďalších faktorov. Jej množstvo je dané normou spotreby, možnými stratami ženijnej munície vplyvom činnosti nepriateľa a množstvom zásob, ktoré treba mať ku koncu operácie.

Spotreba ženijnej munície bude predovšetkým závislá od plnenia úloh ženijného zabezpečenia (zatarasovanie, ničenie, budovanie pásma obrany).

V súčasnosti vytvorené operačné zásoby ženijnej munície u armády zabezpečujú vedenie obrannej operácie na 1 deň. Dovedna **operačné zásoby sú na 4,5 dňa miesto na 7 dní**. Myslím, že treba zvýšiť operačné zásoby armády najmenej 2-krát a k tomu zabezpečiť u abmz dopravnú kapacitu.

Najzložitejším je obdobie prípravy obrannej operácie. Predpokladaná potreba ženijnej munície pri príprave armádnej operácie bude asi 37 000–44 000 ks PT, 5 000–6 000 ks PP mín a 80–100 ton TNT.

Porovnaním potreby a počtov vyčlenenej a pridelennej ženijnej munície sú úlohy zatarasovania a ničenia zabezpečené u PT mín na 122 %, PP mín na 400 %, TNT na 12 %. Nedostatočnú výšku zásob TNT možno riešiť zvýšením špeciálnych zásob.

V období prípravy obrannej operácie bude doplňovanie ŽM vykonávané predovšetkým z PSŽM. Ich súčasná teritoriálna dislokácia v hlavnom a druhom pásme obrany zodpovedá potrebám a plneniu úloh ženijného zabezpečenia. Chcem však ukázať na tú skutočnosť, že u PSŽM dislokovaných v blízkosti štátnej hranice (do 50 km) v prípade prieniku ne-

priateľa na naše územie na odsun žienijnej munície nie sú plánované dopravné kapacity, a preto tieto sklady v krajnom prípade bude treba ničiť.

Zásobovanie a plynulé doplňovanie vojsk ženijnými prostriedkami je jedným z rozhodujúcich predpokladov splnenia úloh ŽTZ vedenia obranných operácií. Správne organizované zásobovanie je dôležitým predpokladom zabezpečenia alebo včasnej obnovy bojaskopnosti žienijnej techniky a jej spoľahlivej činnosti na bojisku.

Zásobovanie vojsk, ženijných opravárskych jednotiek sa uskutočňuje zásobovacími kompletami ženijných prostriedkov:

- komplet žienijnej munície pre pluk, divíziu (paletovaná trhavina, náloživo a roznečovadlá) v stanovenej výške jednodennej spotreby žienijnej munície,
- súpravy náhradných dielov pre 10 bežných opráv žienijnej techniky, určené pre vševojskové, vojskové útvary a pre roty opráv žienijnej techniky,
- súpravy náhradných dielov pre 10 stredných opráv žienijnej techniky, určené pre roty a prápory opráv žienijnej techniky (A, F),
- súpravy prevádzkových hmôt a chemikálií pre úpravovne vody (na 80 hodín prevádzky AÚV 62, 15 hodín prevádzky ÚV 2000 a 20 hodín prevádzky TUF 200 TF), ktoré sú určené pre vševojskové a vojskové útvary.

V počiatočnom období vojny bude dopravný zásobovací systém rozvíjaný postupne a plynulý tok zásob bude uskutočňovaný po ich navedení do abmz (automobilovými prísunmi). Do rozvinutia poľného zásobovacieho systému by malo byť doplňovanie žienijného materiálu vykonávané z predsunutých skladov žienijnej munície (PSŽM) a tiež z nevyvezených zásob stálych skladov v posádkach jednotlivých útvarov a zväzkov v pásme budovania obrany. Časť žienijnej techniky na doplnenie vojsk na stanovené počty bude mobilizovaná z národného hospodárstva (buldozéry, kolesové nosiče, kompresory, rypadlá a pod.).

Možno teda povedať, že podstatná časť vytvárania dostatočných zásob a zdrojov žienijných prostriedkov pre zabezpečenie prípravy obrannej operácie v počiatočnom období vojny je záležitosťou mierovej činnosti štábov a vojsk. Domnievam sa, že výška takto vytvorených zásob (v predsunutých skladoch žienijnej munície, skladoch v stálych posádkach, dočasných skládkach a pod.) by mala byť taká, aby v maximálnej miere zabezpečila prípravu a vedenie obrannej operácie na vlastnom území bez potreby použiť vezené zásoby poľného systému (pokiaľ možno na taktickom, ale hlavne operačnom stupni) tak, aby boli k dispozícii pre zabezpečenie protiúderu. Jedným z rozhodujúcich zdrojov žienijných prostriedkov je **ťažba materiálu z miestnych zdrojov**. V minulosti to bolo predovšetkým drevo, teraz vzhľadom na rozsiahlu prefabrikáciu v stavebníctve sú to rôzne stavebné prvky (železobetónové alebo oceľové, kontajnery, veľkokapacitné potrubia a pod.).

Ako budeme pripravení po technickej a materiálnej stránke na žienijné zabezpečenie prípravy obrannej operácie v počiatočnom období vojny, je predovšetkým závislé od toho, ako sa v mierovej činnosti vojsk pripravíme. Aké opatrenia uskutočnime v rámci operačnej prípravy priestoru vojnovkej činnosti a prípravy kádov žienijného vojska.